

ОЦІНКА ЯКОСТІ ВЕРЕСОВОГО МЕДУ, ОДЕРЖАНОГО НА МЕДОНОСНИХ УГІДДЯХ ЛІСУ ТА РІДКОЛІССЯ

Фурман С. В., к. вет. н., доцент
Лісогурська Д. В., к. с.-г. н., доцент

Постановка проблеми. Бджільництво – найдавніше заняття слов'янських народів. Воно забезпечувало їх медом і воском, які широко застосовувалися у домашньому побуті і входили до складу багатьох лікувальних сумішей народних цілителів [5]. Особливо розвиненою була дана галузь у лісовій зоні. І тепер найбільші збори меду одержують на пасіках, розміщених у лісовій зоні.

Більша частина Житомирщини відноситься до Поліського регіону, де переважають малородючі дерново-підзолисті ґрунти. На них ростуть переважно соснові ліси, бідні на медоносну флору. Тільки верес звичайний заповнює тут великі масиви. Значні площі у даному регіоні займає він і на рідколіссі. Тому саме ця рослина є одним із головних медоносів на Поліссі [4].

Аналіз останніх досліджень. Насиченість української землі різноманітними медоносами дає можливість отримати пасічникові дуже широку гаму медів, а різний хімічний склад нектару цих рослин дає можливість отримати продукцію на любий смак і з різною дієтичною і лікувальною ефективністю [6].

Слід також зазначити, що багатий вміст хімічних речовин та фізичних властивостей меду дає змогу широко використовувати його як харчовий лікувальний, дієтичний і просто дуже смачний продукт. Як відомо, хімічний склад меду залежить не лише від видових особливостей рослин, з яких він зібраний, а і цілого ряду інших факторів [1; 2].

У літературі ми не зустріли даних про особливості органолептичних та фізико-хімічних властивостей меду, зібраного з вересу, який росте в різних екологічних умовах.

Мета, об'єкт та методика досліджень. Метою наших досліджень було дати порівняльну ветеринарно-санітарну оцінку вересового меду, зібраного на медоносних угіддях лісу та рідколісся.

Дослідження були проведені на одній із пасік Житомирської області. Проби меду відбирали, а також фасували і маркували згідно з стандартом [3]. У відібраних зразках за загальноприйнятими методиками визначали органолептичні та фізико-хімічні показники. Одержані результати досліджень обробляли біометрично на персональному комп'ютері з використанням пакету стандартних статистичних програм і додатків "Microsoft Excel".

Результати досліджень. Результати визначення органолептичних показників показали, що всі зразки меду були помірно солодкі з різким присмаком, мали добре виражений аромат та червонувато-коричневий колір.

Визначення вмісту пилку показало, що мед, зібраний як у лісі, так і на рідколіссі, містив не менше 45% пилкових зерен вересу звичайного, тобто цей мед можна вважати монофлорним.

Було встановлено, що падь містили 30 % зразків, відібраних у лісі, та 20 % - на рідколіссі. Це пояснюється тим, що верес цвіте в кінці літа, на початку осені, коли переважна більшість рослин уже відквітнула, і бджоли шукають додаткові джерела взятку, збираючи падь – солодку рідину, яка виділяється спеціальними клітинами рослин (медяна роса) і комахами (попелицями, червчиками, листоблішками і ін.).

Вміст води у меді, зібраному у лісі та на рідколіссі, в середньому становив відповідно 17,6 % та 18,9 %. Різниця між показниками статистично достовірна ($P \leq 0,007$).

Діастиазна активність, незалежно від типу угіддя, варіювала від 10,9 до 17,9 од. Готе. Коефіцієнт варіації становив 17-20 %. Не спостерігалось достовірної різниці між середніми значеннями діастазного числа меду, одержаного у лісі та на рідколіссі.

Також нами була визначена масова частка зразків меду залежно від їх діастазної активності (рис.). Найбільше (55 та 45 %) виявилось зразків з діастазною активністю 13,9 од. Готе незалежно від типу угіддя. Проб меду із показником діастазної активності 10,9 та 17,9 од. Готе було майже порівну (по 20-30 %).

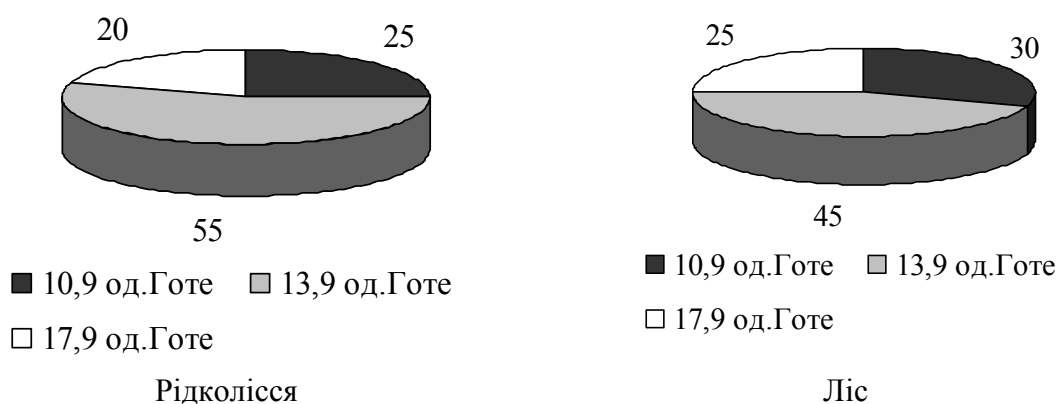

Рис. Масова частка зразків меду залежно від їх діастазної активності, %

Аналіз результатів визначення вмісту мінеральних елементів показав коливання даного показника. Коефіцієнт варіації становив 20-26 %. Проте середні значення у меді, відібраному на рідколіссі (0,46 %) та у лісі (0,50 %), достовірно не відрізнялися.

Також встановлено, що проби меду, де була виявлена падь, мали підвищений вміст золи (0,65% і більше). Проаналізувавши одержані результати, ми з'ясували, що спостерігається тенденція до позитивного корелятивного зв'язку між зольністю і наявністю паді у меді.

Важливим показником меду є його активна кислотність. Результати досліджень свідчать про те, що рН меду не залежить від типу угіддя, на якому від був зібраний, так як між середніми значеннями немає достовірної різниці. Активна кислотність вересового меду, зібраного в лісі та на рідколіссі, становила відповідно 4,4 та 4,3.

Висновки:

1. Вересовий мед, зібраний на рідколіссі та у лісі, за органолептичними та фізико-хімічними показниками відповідав вимогам стандарту.
2. Діастиазна активність вересового меду у середньому становила 14 од. Готе. Переважна більшість (55 та 45 %) зразків мала діастазне число 13,9 од. Готе.
3. Середній вміст мінеральних елементів у вересовому меді варіював від 0,46 до 0,50 %.
4. Активна кислотність вересового меду, зібраного в лісі та на рідколіссі, становила відповідно 4,4 та 4,3.
5. Найбільш мінливими показниками вересового меду виявились діастиазна активність ($Cv=17-20\%$) і зольність ($Cv=20-26$).

Використані джерела інформації

1. Богданов И. Б. Організація безперервного медозбору / И. Б.Богданов, Г.Г.Шиллер // Бджільництво. – 2008. – №3. – С. 26.
2. Коцюмбас О. Що ми знаємо про екологічне бджільництво? / О. Коцюмбас // Укр. Пасічник. – № 9. – 2006. С.38-41.
3. Мед натуральний. Технічні умови : ДСТУ 4497:2005 – ДСТУ 4497:2005. – [Чинний від 2005-01-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 21 с. – (Національні стандарти України).
4. Лісогурська Д.В. Медоносні фітоценози Житомирського Полісся, яке зазнало радіоактивного забруднення/ Д.В. Лісогурська // Вісн. аграр. науки. – 2001. – Спец. вип., квітень. – С. 107-108.
5. Поліщук В.П. Бджільництво. - Льв.: Укр.. пасічник, 2001. – 295с.
6. Хлистун Л.Г. Україна і світовий ринок меду / Л.Г. Хлистун / Пасіка. – №7. – 2005. – С.22-23.